

Téma:

**Szakpolitikai tanulmány -
Foglalkoztatáspolitikai monitor**

Időszak:

2014. január

Dátum:

2014. február 18.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖZMETROPOLIS TANULÁSKUTÓ ÉS TUDÁSMENEDZSERI KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

.....	1
I. Vezetői összefoglaló	1
II. Monitoring	4
1. Nemzetközi munkaerőpiac	4
1. Magyar munkaerő-piaci folyamatok.....	6
2. Nemzeti Foglalkoztatási Alap.....	10
III. Elemzések.....	13
1. Foglalkoztatáspolitikai az elmúlt négy évben	13
2. Közvélemény kutatás.....	15

I. Vezetői összefoglaló

Az eurózónában a munkaerő-piaci folyamatok továbbra sem javultak és érdemi fordulatra az év további részében sem számítunk. Eközben az Egyesült Államokban újra javult a munkaerőpiac helyzete. Az USA-ban a munkaerő iránt megnyilvánuló kereslet a tavalyi év eleje óta emelkedik: a szezonálisan kiigazított adatok alapján a foglalkoztatottság 2013 utolsó negyedében 0,3 százalékkal bővült, az egész éves növekedés azonban 1,6 százalék volt, ami 2005 óta a legmagasabb 12 havi bővülés. Az euróövezetben 2013 IV. negyedében valamelyest csillapodott a munkaerő-piaci válság, jelentős fordulat azonban csak idén várható. A foglalkoztatottság az év harmadik három hónapjában mérséklődő zsugorodást jelzett: az előző év azonos időszakához képest 0,8 százalékos csökkenést, az előző negyedévhez viszonyítva pedig már 0,3 százalékponttal magasabb rátát regisztráltak. A valutaövezet munkanélküliségi rátája 12 százalékra mérséklődött 2013 utolsó negyedében. Az előző év azonos időszakához képest így mindössze 0,2 százalékponttal nőtt az állástalanok aránya.

Hazánkban gazdasági aktivitás lényegében változatlan maradt 2013 decemberében a KSH adatai alapján, a szezonálisan kiigazított aktivitási ráta 57,8 százalékos volt, amely így historikus csúcson tartózkodott az év végén. A munkakínálatra továbbra is az aktivitást ösztönző kormányzati intézkedések hatnak (nyugdíjkorhatár emelése, rokkantsági feltételek és munkanélküli ellátások szigorítása), valamint a közfoglalkoztatás növekvő volumene.

A foglalkoztatottak száma 2013 decemberében jelentősen emelkedett az előző hónaphoz képest. A szezonálisan kiigazított foglalkoztatási arány így 52,4 százalékos volt, amely újabb csúcst jelent. A versenyszféra munkakereslete kis méretékben bővíthetett, miközben a külföldön munkát vállalók és a közfoglalkoztatottak száma jelentősen növekedhetett. A közfoglalkoztatás és a külföldi telephelyen dolgozók száma járult hozzá a rekord nagyságú foglalkoztatáshoz az elmúlt időszakokban. Nélkülük csak kis mértékben nőtt a versenyszféra munkakereslete, amelyet az intézményi statisztikák is alátámasztanak.

A munkanélküliség szezonálisan kiigazított rátája 9,4 százalékra csökkent 2013 decemberében, vagyis az állástalanok aránya tovább süllyedt az év végén. A KSH Munkaerő-felmérése alapján a tartós munkanélküliek aránya és az álláskeresési idő tavaly decemberben enyhén csökkent az előző hónapokhoz képest: a munkanélküliek 54,9 százaléka keres több mint egy éve állást.

A munkaerőpiac feszességét jellemző Beveridge-görbe jelentősen javult az év végén, mivel a kiírt új, nem támogatott álláshelyek száma több mint 4 ezerrel nőtt egy év alatt. Ez alapján úgy látjuk, hogy a vállalatok erősödő munkakereslete a jövőben is fennmaradhat. Részben ennek, részben az alacsonyabb inflációs környezetnek, illetve a mérsékelt minimálbér-emelésnek tudható be, hogy jelentősen lassult a béremelkedés üteme aggregált szinten,

illetve a versenyszférában éves szinten. A nemzetgazdasági bruttó átlagkeresetek 4,1 százalékkal nőttek 2013 decemberében az előző év azonos időszakához képest, miközben a versenyszférában 5,3 százalékos emelkedést regisztráltak éves alapon.

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap bevételei és kiadásai 2013 decemberében az előző évek átlagához képest kedvezően alakultak. A bevételi oldali 329 milliárdos előirányzatnak 106,8 százaléka teljesült 2013-ban, egész évben 352 milliárd forint folyt be az alap kasszájába. Az aktív támogatások előirányzatának csak 84,7 százalékát költötte el az állam 2013-ban, ami annak köszönhető, hogy a tavalyi évben elsősorban uniós forrásokból próbálták finanszírozni a képzéseket. Az év végén jelentős kifizetések történtek, ami az előző évekhez hasonló volt. A Start-munkaprogram 154 milliárdos keretéből már 171 milliárd forint került felhasználásra egész évben. A tervezett kiadások 100,2 százalékát, azaz 349 milliárd forintot kifizettek ki 2013-ban. Az egyenleg így 3 milliárd forintos volt.

A 2010-es kormányprogramban az egyik fő vállalás az volt, hogy 10 év alatt 1 millió új munkahelyet teremtsen a Kormány. 2010 második negyedévében 3 millió 779 ezer fő volt foglalkoztatva az országban. Ez alapján 2020-ra el kell érni a 4 millió 779 ezer főt. Jelenleg a szezonálisan kiigazított létszámadat 3 millió 992 ezer fő, amely alapján 5,6 százalékkal emelkedett a foglalkoztatottak száma. Azaz összesen 220 ezer fővel foglalkoztattak többet 2013 év végén, mint 2010 közepén. A növekmény három részből áll össze: a külföldön dolgozók száma közel 50 ezerrel, a közfoglalkoztatottak száma 55 ezerrel, míg a versenyszférában foglalkoztatottak száma 105 ezerrel nőtt az elmúlt három és fél évben. Amennyiben dinamikusán kívánjuk kivetíteni a foglalkoztatottság jövőbeni alakulását, akkor már látható, hogy a válságból való kilábalás miatt az első években csak enyhe foglalkoztatottság bővülés valószínűsíthető meg, amely 2015 után felgyorsulhat. A dinamikus tervek alapján a 10 év alatt 1 milliós bővülést számszerűsítő foglalkoztatottság növekedési terv végrehajtása megfelelő ütemben halad, de a foglalkoztatás bővülése egyelőre elsősorban a közfoglalkoztatás felfutásának köszönhető. A célok eléréséhez példa nélküli foglalkoztatottság növekedés szükséges. A munkanélküliség 2010-ben még átlagosan 11,1 százalékos volt, amely 2013 végére 9,5 százalékra esett vissza. A foglalkoztatottság bővülése, valamint az állástalanok arányának és számának csökkenése elsősorban a közfoglalkoztatás felfutásához köthető. A Kormány reformjainak következtében a rövid, részmunkaidős közmunkaprogramok átalakultak és a hosszabb és teljes munkaidős foglalkoztatásra helyezte a hangsúlyt a Belügyminisztérium a közfoglalkoztatásban. A válság kitörését követően ez az aktív eszköz lett a leggyakoribb és erre költött a legtöbbet az állam.

Megmaradtak a „hagyományos” foglalkoztatáspolitikai eszközök is: a bér és bérjellegű támogatások, a mobilitás ösztönzése, a vállalkozás ösztönzés és a képzések is. Ezek csak kis mértékben alakultak át a négy év alatt.

A munkanélküliségre és az aktivitásra leginkább a rokkant nyugdíjba vonulás szigorítása és a passzív ellátások idejének csökkentése hatott. 180 napról 90 napra csökkentette a Kormány az álláskeresői ellátás folyósítási idejét, amelynek hatásai egyelőre nehezen becsülhetők. 2013-ban az ellátásra jogosultak száma jelentősen csökkent.

A bérekre és a munkaerőköltségekre több intézkedés is hatott: egykulcsos személyi jövedelemadó, családi adókedvezmények, Munkahelyvédelmi akcióterv, minimálbér emelések, pedagógus és orvos bérrendezés. Ezeknek köszönhetően 2013-ban már több mint 3 százalékos volt a reálbér-emelkedés, a 2010-es 2 százalékos bővülés után.

Közzvélemény kutatásunkban megkértük a válaszadókat, hogy egy négyfokú skálán értékeljék, mennyire érzik biztonságban állásukat. A megkérdezettek 13,5 százaléka egyáltalán nem érzi biztonságban, ez az arány 2012-ben még 24,5 százalék volt. Rákérdeztünk arra, hogy a válaszadók szerint hasznos-e a közmunka program az abban résztvevőknek. A válaszadók 69,7 százaléka mondta, hogy szerintük inkább hasznos, 2012-ben ez az arány 74,1 százalék volt. A közmunka program népszerűbb a nők, mint a férfiak körében: előbbiek 72 százaléka, az utóbbiak 66,8 százaléka szerint hasznos, valamint az idősebbek körében. Felmérésünkben megkérdeztük, hogy mi a legakadályozóbb tényező a munkakeresésben lakhelyükön. 59,6 százalék szerint kevés az álláslehetőség a lakhelyükön, 18 százalék szerint alacsonyak a bérek. Rákérdeztünk, hogy a válaszadó vagy közvetlen hozzátartozója dolgozott-e az elmúlt 3 hónapban külföldön. A válaszadók 3,6 százaléka mondta, hogy igen ő dolgozott, 21,7 százaléknak pedig egy közeli hozzátartozója.

II. Monitoring

1. Nemzetközi munkaerőpiac

Az eurózónában a munkaerő-piaci folyamatok továbbra sem javultak és érdemi fordulatra az év további részében sem számítunk. Eközben az Egyesült Államokban újra javult munkaerőpiac helyzete.

Az Egyesült Államokban a munkaerő iránt megnyilvánuló kereslet a tavalyi év eleje óta emelkedik: a szezonálisan kiigazított adatok alapján a foglalkoztatottság 2013 utolsó negyedében 0,3 százalékkal bővült, az egész éves növekedés azonban 1,6 százalék volt, ami 2005 óta a legmagasabb 12 havi bővülés.¹ A legfrissebb adatok szerint az idei első hónapban az év/év foglalkoztatásbővülés 1,7 százalékra gyorsult. A pozitív folyamat a versenyszférának köszönhető, hiszen 2013 és 2014 januárja között 2 százalékkal nőtt a foglalkoztatottak száma, miközben az állami szférában 0,2 százalékkal csökkent. A magánszférában továbbra is elsősorban a szolgáltató szektornak köszönhető a bővülés. A munkanélküliségi ráta az idei év januárjában öt és fél éves mélypontra, 6,6 százalékra esett, ami tavaly januárhoz képest 1,3 százalékpontos javulást jelent.

Az euróövezetben 2013 IV. negyedében valamelyest csillapodott a munkaerő-piaci válság, jelentős fordulat azonban csak idén várható. A foglalkoztatottság az év harmadik három hónapjában mérséklődő zsugorodást jelzett: az előző év azonos időszakához képest 0,8 százalékos csökkenést, az előző negyedévhez viszonyítva pedig már 0,3 százalékponttal magasabb rátát regisztráltak.² Szektorális bontásban nézve az ipari foglalkoztatottság csökkenése tovább enyhült, a szolgáltató szektorban pedig már enyhén növekedő munkaerő iránti keresletet regisztráltak negyedéves bázison. A ledolgozott munkaórák száma az előző év azonos időszakához viszonyítva 0,9 százalékkal zsugorodott a szeptemberben végződő negyedévben.

A valutaövezet munkanélküliségi rátája 12 százalékra mérséklődött 2013 utolsó negyedében. Az előző év azonos időszakához képest így mindössze 0,2 százalékponttal nőtt az állástalanok aránya. Az EU egészében is enyhén csökkenő rátát regisztráltak: a IV. negyedévben 10,8 százalékon állt a munkanélküliség, ami megegyezik az egy évvel ezelőtti mért adattal.

Az egyes tagországok munkaerőpiacának állapota továbbra is rendkívül eltérő. A magas aggregált mutató elsősorban néhány perifériális euróövezeti országhoz köthető. A legfrissebb, októberre vonatkozó statisztikák szerint éves bázison 13 tagállamban emelkedett a munkanélküliségi arány. Az egyes országok közötti szórást jól jelzi, hogy míg

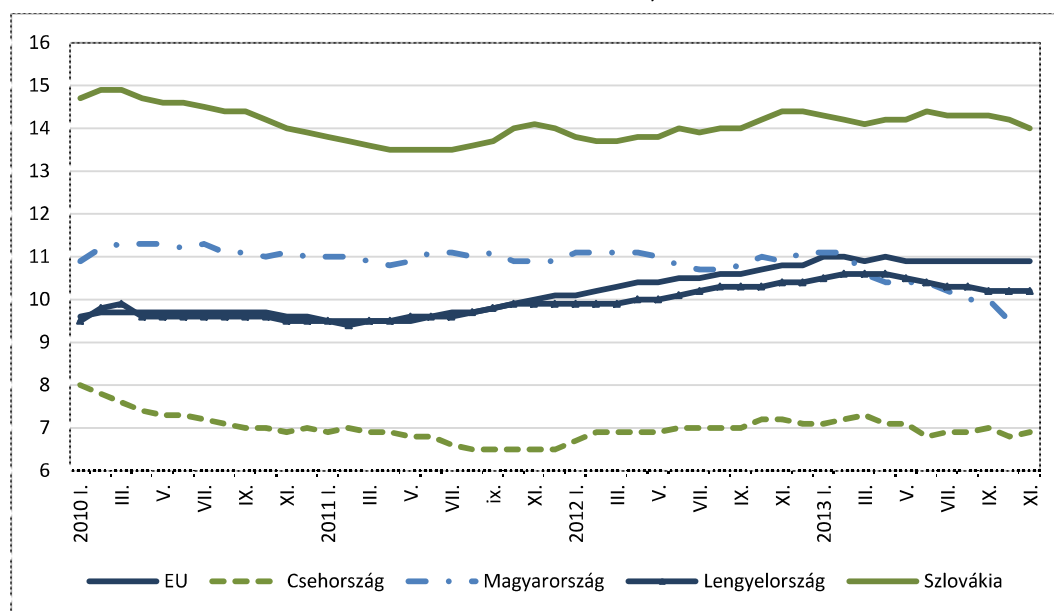
¹ Forrás: U.S Bureau of Labor Statistics

² Forrás: Eurostat

Ausztriában 4,8 százalékon áll az index, addig Spanyolország esetében már 26,7 százalékos értéket regisztráltak.

Az Európai Bizottság novemberi prognózisa szerint a gyenge gazdasági aktivitás csökkenti a munkaerő-piaci keresletet, és a vállalatok egyre kevésbé tudnak a munkaórák csökkentésével reagálni, így idén tovább nő a munkanélküliségi ráta.³ 2014-ben a gazdasági növekedés lassú helyreállása már segíthet stabilizálni a munkaerőpiacokat. Ennek fényében a bizottság szerint idén az unióban és a valutaövezetben rendre 0,3 és 0,2 százalékos foglalkoztatottság bővülésre lehet számítani, amire 2011 óta nem volt példa. A munkanélküliségi ráta az övezetben 12,2 százalékon maradhat, az EU-ban pedig 11 százalékra mérséklődhet jövőre.

1. ÁBRA: MUNKANÉLKÜLISÉG AZ EU-BAN ÉS A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN (SZÁZALÉK, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTOTT)⁴

Forrás: Eurostat

A visegrádi három munkaerőpiaca egymástól eltérő képet festett 2013 harmadik negyedévében. A foglalkoztatás a július–szeptember időszakban egyedül Csehországban esett vissza. Itt a több mint egy éven át látott pozitív tendencia a harmadik negyedévben megtorpant, de a továbbra is csökkenő számú ledolgozott munkaóráknak köszönhetően a visszaesés mértéke visszafogott volt. Ezzel szemben Lengyelországban és Szlovákiában kissé emelkedő számú ledolgozott munkaórákat valamint stabilizálódó foglalkoztatást regisztráltak a harmadik negyedévben. A tavalyi IV. negyedévben a szlovák munkanélküliségi arány mérséklődött a legnagyobb mértékben: a 0,3 százalékpontos csökkenés után 14 százalékon zárta az évet. Ennek legfőbb oka a növekvő új álláshelyek száma valamint módszertani változások voltak. Csehországban és Lengyelországban az előző negyedévhez

³ European Commission [2013]: European Economic Forecast Autumn 2013

⁴ Lengyelország esetében a lengyel statisztikai hivatal adatait használtuk fel.

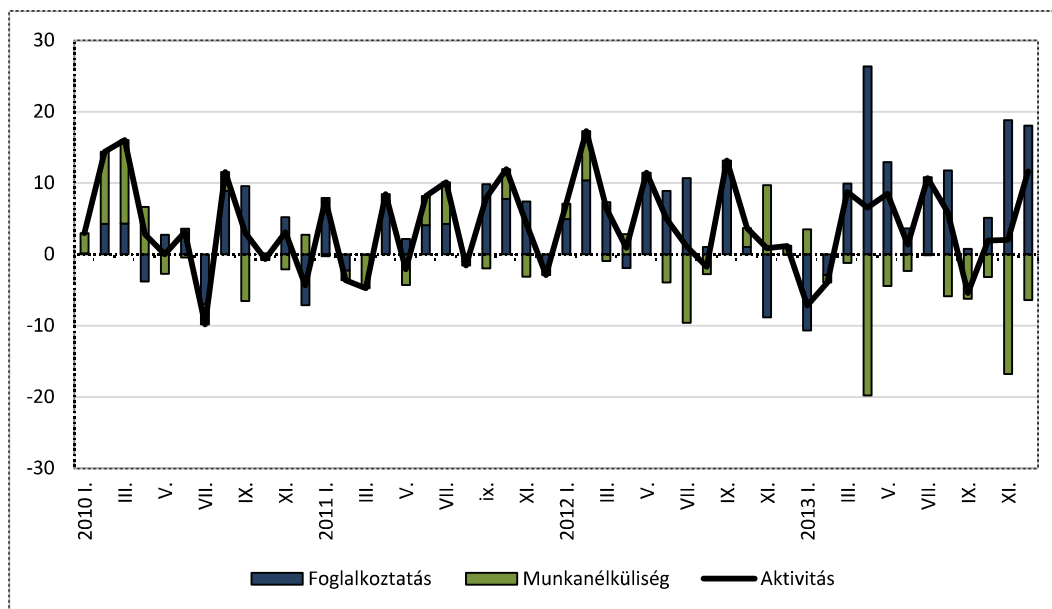
képest 0,1 százalékpontos csökkenést követően 6,8 és 10,2 százalék volt az állástalanok aránya.

A legfrissebb prognózisok szerint idén egyedül Szlovákiában várható javuló munkaerő-piaci helyzet, aminek következtében a foglalkoztatottság visszafogott ütemű növekedése, valamint a munkanélküliségi ráta süllyedése várható.⁵ Lengyelországban 2014-ben a munkaerő-piaci körülmények stabilizálódása után jelentősebb javulás csak 2015-ben várható, míg Csehországban a többek között az öregségi nyugdíjkorhatár kitolása miatt fennálló problémákat (pl: magas munkanélküliségi ráta a bővülő aktivitás, de nem elégséges számú munkahely következtében) a növekvő külső kereslet valamint a laza monetáris politika által gerjesztett javuló gazdasági kilátások szintén csak 2015-ben tudják érdemben ellensúlyozni.⁶

2. Magyar munkaerő-piaci folyamatok

A gazdasági aktivitás lényegében változatlan maradt 2013 decemberében a KSH adatai alapján,⁷ a szezonálisan kiigazított aktivitási ráta 57,8 százalékos volt, amely így historikus csúcson tartózkodott az év végén. A munkakínálatra továbbra is az aktivitást ösztönző kormányzati intézkedések hatnak (nyugdíjkorhatár emelése, rokkantsági feltételek és munkanélküli ellátások szigorítása), valamint a közfoglalkoztatás növekvő volumene.

2. ÁBRA: A FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA (EZER FŐ, SEZONÁLISAN KIIGAZÍTOTT)

Forrás: KSH, Századvég-számítás

⁵ Národná Banka Slovenska [2013]: Medium-term Forecast 2013 Q4

⁶ Cech National Bank [2013]: Inflation Report 2014 I; National Bank of Poland [2013]: Inflation Report November 2013

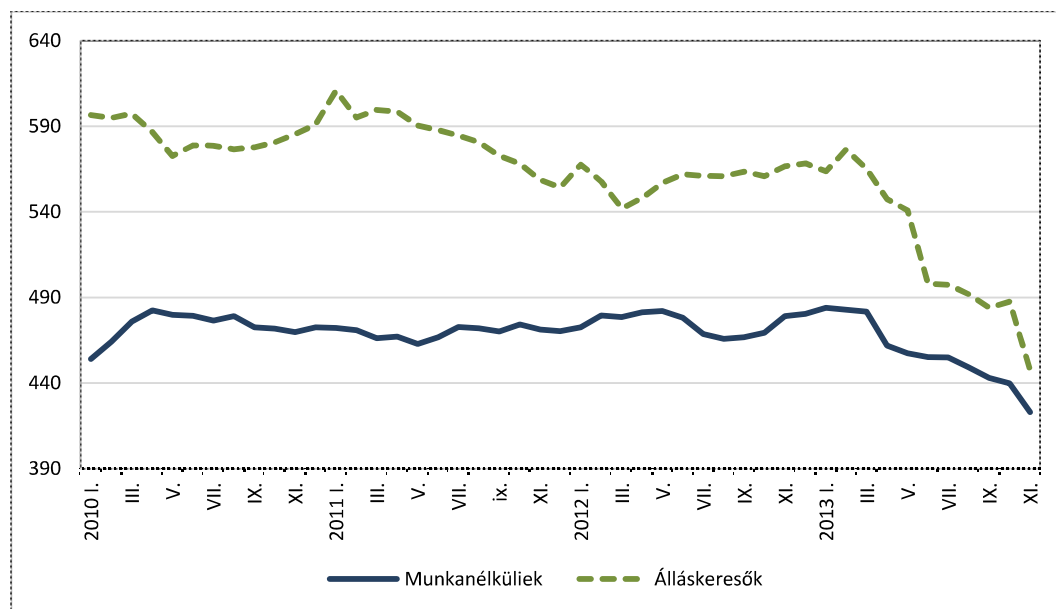
⁷ http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf033.html - Az adatok 2013.12.12.-én lettek letöltve.

A foglalkoztatottak száma 2013 decemberében jelentősen emelkedett az előző hónaphoz képest. A szezonálisan kiigazított foglalkoztatási arány így 52,4 százalékos volt, amely újabb csúcst jelent. A versenyszféra munkakereslete kis méretékben bővíthetett, miközben a külföldön munkát vállalók és a közfoglalkoztatottak száma jelentősen növekedhetett. A közfoglalkoztatás és a külföldi telephelyen dolgozók száma járult hozzá a rekord nagyságú foglalkoztatáshoz az elmúlt időszakokban. **Nélkülük csak kis mértékben nőtt a versenyszféra munkakereslete, amelyet az intézményi statisztikák is alátámasztanak.**

Az intézményi statisztikák alapján az alkalmazottak száma enyhén bővült 2013 novemberében is.⁸ A foglalkoztatás az ingatlanügyek és az adminisztratív szolgáltatást nyújtó vállalatoknál nőtt, valamint az iparban is bővült a munkakereslet az egy évvel ezelőtti állapothoz képest. A legnagyobb csökkenést a bányászat, építőipar és a szálláshely-szolgáltatás ágában regisztrálták. A mezőgazdaságban jelentősen csökkent a foglalkoztatottak száma mivel jelentősen csökkenhetett a közfoglalkoztatottak száma.

A munkanélküliség szezonálisan kiigazított rátája 9,4 százalékra csökkent 2013 decemberében, vagyis az állástalanok aránya tovább süllyedt az év végén. Bár a KSH felméréséből származó munkanélküliek és a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) által nyilvántartottak száma eltér egymástól, de az utóbbi hónapok adatai egy irányba mutatnak. Az NFSZ által regisztrált álláskeresők száma is csökkenő tendenciát mutatott az elmúlt hónapokban.

3. ÁBRA: MUNKANÉLKÜLIEK ÉS REGISZTRÁLT ÁLLÁSKERESŐK
(EZER FŐ, SEZONÁLISAN KIIGAZÍTVA)

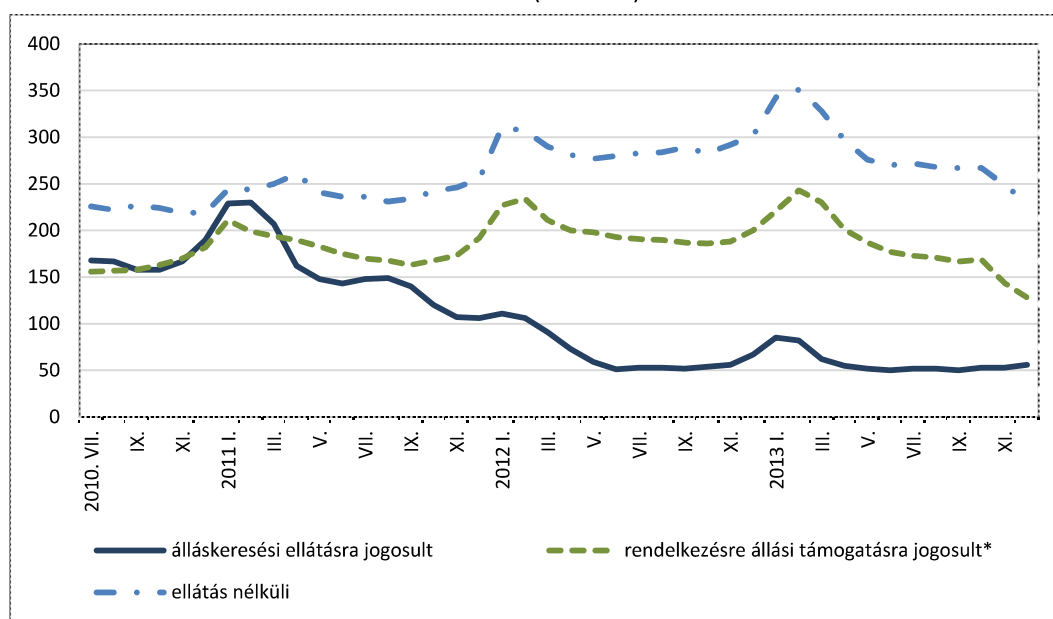
Forrás: Nemzeti Munkaügyi Hivatal. KSH

⁸http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_gli001c.html - Az adatok 2013.12.12.-én lettek letöltve.

A KSH Munkaerő-felmérése alapján a tartós munkanélküliek aránya és az álláskeresési idő tavaly decemberben enyhén csökkent az előző hónapokhoz képest: a munkanélküliek 54,9 százaléka keres több mint egy éve állást. Ez azonban csak a közfoglalkoztatás hullámváz részvételi számának a következménye, mivel év elején sokan elveszítik támogatott státuszukat és munkanélküliek lesznek, így csökkentve az említett mutatók értékét, amely a felfutás után újra emelkedett. Az NFSZ adatai szerint 2013 decemberében a 12 hónapja, vagy annál több ideje a nyilvántartásban szereplők száma egy év alatt 2,4 százalékkal emelkedett, így a regisztráltak 30,9 százaléka tartós álláskereső.

4. ÁBRA: A REGISZTRÁLT ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA EGYES KATEGÓRIÁK SZERINT

(EZER FŐ)

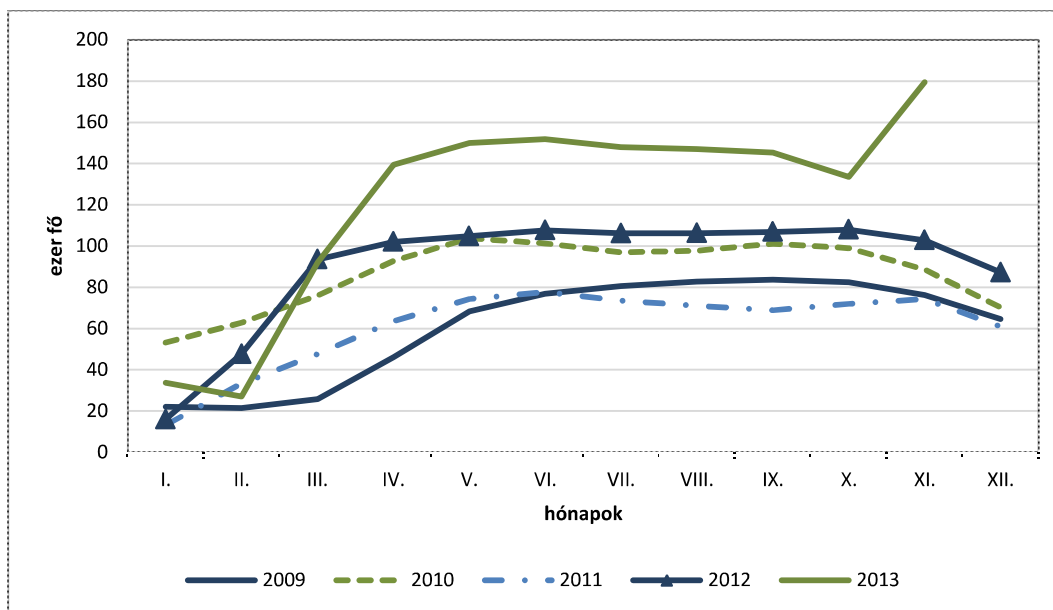

Forrás: NFSZ, *szociális ellátásban részesülők 2012-től

Az ellátórendszer átalakításának hatásait még korai lenne értelmezni, de az már jól látszik, hogy az ellátatlan álláskeresők aránya rendkívül magas, viszont az emelkedése megállt köszönhetően a közfoglalkoztatás kibővítésének. Az NFSZ adatai alapján 230 ezer fő ellátás nélküli álláskeresőnek bizonyult decemberben. Ez leginkább az álláskeresői segély folyósítási idejének csökkentése miatt következhetett be, ugyanis egy év alatt 11 ezer fővel zsugorodott a csoport létszáma.

A munkaerőpiac feszességét jellemző Beveridge-görbe jelentősen javult az év végén, mivel a kiírt új, nem támogatott álláshelyek száma több mint 4 ezerrel nőtt egy év alatt. Ez alapján úgy látjuk, hogy a vállalatok erősödő munkakereslete a jövőben is fennmaradhat. Részben ennek, részben az alacsonyabb inflációs környezetnek, illetve a mérsékelt minimálbér-emelésnek tudható be, hogy jelentősen lassult a béremelkedés üteme aggregált szinten, illetve a versenyszférában éves szinten.

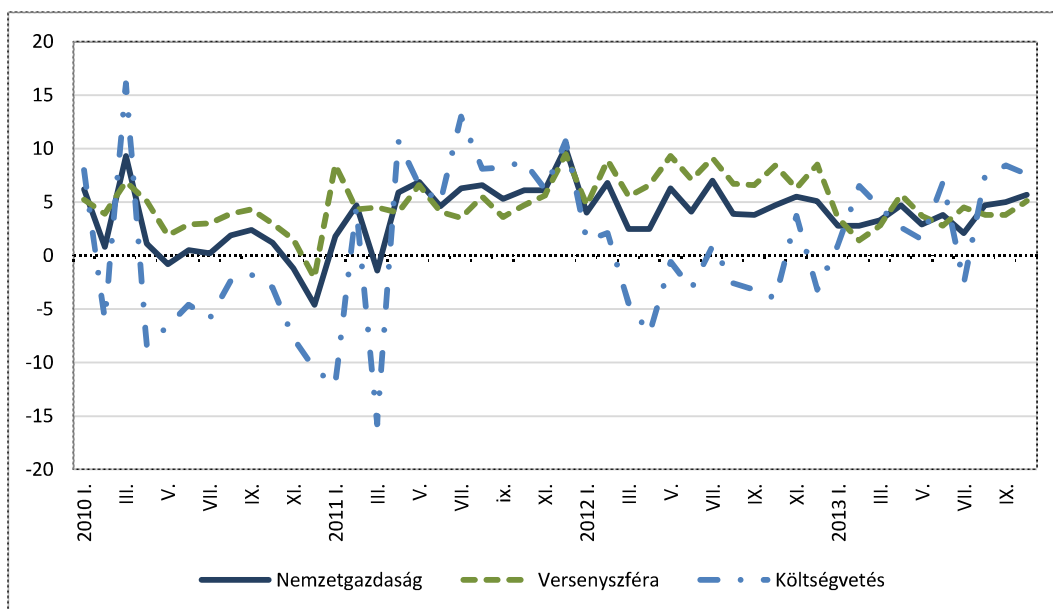
5. ÁBRA: A KÖZFOGLALKOZTATOTTAK LÉTSÁMA A KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEKNÉL (EZER FŐ)

Forrás: KSH

A költségvetési szektor foglalkoztatottsága 2013 novemberében közfoglalkoztatás nélkül 0,9 százalékkal nőtt egy év alatt. Az év eleji kisebb volumenű közfoglalkoztatás után tartósan magas volt az állomány, amely a szezonális hatások miatt enyhén csökkent októberben. Az állástalanok számának jelentős hó/hó csökkenése arra enged következtetni, hogy decemberben sokan kerültek közfoglalkoztatotti státuszba, amely a téli közmunka rendszeréhez köthető.

6. ÁBRA: BRUTTÓ BÉREK ÉV/ÉV VÁLTOZÁSA (SZÁZALÉKOS)

Forrás: KSH

A nemzetgazdasági bruttó átlagkeresetek 4,1 százalékkal nőttek 2013 decemberében az előző év azonos időszakához képest, miközben a versenyszférában 5,3 százalékos emelkedést regisztráltak éves alapon. A bérdinamika továbbra is alacsonyabb a piaci szolgáltatásoknál, mint a feldolgozóiparban. A költségvetési intézmények béreire az egészségügyi dolgozók és a pedagógusok béremelése mellett a megnövekedett létszámú közfoglalkoztatás hatott, amely miatt átlagosan 2 százalékkal növekedtek a szféra bruttó bérei. A támogatottak nélkül 8 százalékos volt a keresetek bővülése. Az év tizenegyedik hónapjában a családi adókedvezmények nélkül számított nettó átlagkeresetek 5,7 százalékkal bővültek a nemzetgazdaságban, amelyre továbbra is pozitívan hat a személyi jövedelemadó rendszerének átalakítása.

3. Nemzeti Foglalkoztatási Alap

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap bevételei és kiadásai 2013 decemberében az előző évek átlagához képest kedvezően alakultak.

A bevételi oldali 329 milliárdos előirányzatnak 106,8 százaléka teljesült 2013-ban, egész évben 352 milliárd forint folyt be az alap kasszájába. A 2013-as szakképzési hozzájárulásból származó bevételek az előirányzat felett alakultak, hasonlóan az előző évhez. A tavalyi év változásainak hatására egyenletesebb a szakképzési hozzájárulásból a befolyt bevételek összege, de ennek ellenére eltér az előirányzattól.⁹

A kiadási oldali tételek általában többet elárulnak a foglalkoztatáspolitikai eszközökről, mint a bevételi oldali számok. 2013-ban az eddigi évekhez képest másképp alakultak a passzív és aktív kiadások. Az előbbi esetében azért volt csak 85,6 százalékos teljesítés, mivel 2012 decemberében már kifizették előre az álláskeresői támogatások egy részét a munkaügyi kirendeltségek. Erre azért volt lehetősége az intézménynek, mivel az alap 2012-es gazdálkodása révén jelentős többlettel tudott zárni, így nem terhelte a 2013. évi költségvetést olyan nagymértékben az év elején szokásos nagyobb álláskeresői szám. Emellett az ellátásban részesülők száma is folyamatosan mérséklődött, mivel egyre többen estek ki a jogosultak köréből.

⁹http://www.nav.gov.hu/data/cms276129/Tajekoztato_a_szakkepzesi_hozzajarulas_fizetesi_kotelezetseggel_osszefuggo_2013.pdf

1. TÁBLÁZAT: A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP BEVÉTELEI (MILLIÓ FORINT)

Bevételek	módosított előirányzat	XII. hó	teljesítés I-XII. hó	teljesítés %-a
Járadékbevételek és hozzájárulások	174 947,9	16 585,3	185 919,6	106,3
- Egészségbizt. és munkaerőpiaci járadék NFA-t megill. hányada	120 133,3	11 525,4	125 614,6	104,6
- Szakképzési hozzájárulás	54 814,6	5 060,0	60 305,0	110,0
Költségvetési támogatás és hozzájárulás	111 542,7	10 334,3	111 542,7	100,0
- Költségvetési támogatás	20 000,0	2 286,7	20 000,0	100,0
- Munkahelyvédelmi akciótervvel összefüggő hozzájárulás	91 542,7	8 047,6	91 542,7	100,0
Egyéb bevételek	2 650,0	77,6	1 858,9	70,1
- Területi egyéb bevétel	850,0	45,8	447,4	52,6
- Központi egyéb bevétel	1 000,0	20,5	1 227,4	122,7
- Szakképzési és felnőttképzési egyéb bevétel	800,0	11,3	184,1	23,0
Bérgarancia támogatás törlesztése	1 000,0	73,3	1 015,2	101,5
TÁMOP intézkedések bevételei	39 000,0	4 758,3	51 276,1	131,5
Előző évi előirányzat-maradvány igénybevétele	0,0	0,0	0,0	-
Be nem azonosított bevétel	0,0	-75,4	686,9	-
Költségvetés szerinti bevételek	329 140,6	31 753,4	352 299,4	107,0
Függő tételek	0,0	-48,4	-623,9	-
Összes bevétel	329 140,6	31 705,0	351 675,5	106,8

Forrás: Magyar Államkincstár

Az aktív támogatások előirányzatának csak 84,7 százalékát költötte el az állam 2013-ban, ami annak köszönhető, hogy a tavalyi évben elsősorban uniós forrásokból próbálják finanszírozni a képzéseket. Az év végén jelentős kifizetések történtek, ami az előző évekhez hasonló volt.

A Start-munkaprogram 154 milliárdos keretéből már 171 milliárd forint került felhasználásra egész évben. Az év elején még kisebb volt a felhasználás, azonban májusban megkezdődött a programok felfutása. Az év végén már több mint 170 ezer támogatott álláshely volt a költségvetési intézményekben, amely az eddigi legnagyobb létszám a közfoglalkoztatás történetében hazánkban. Novemberben elindult a téli közfoglalkoztatási program, ami miatt a havi 12 milliárdos költségek 21 milliárd fölé emelkedtek. Emiatt lehetséges, hogy az előirányzathoz képest többletforrásokra volt szükség, amelyet fedez a többi aktív tételből megmaradó forrás.

2. TÁBLÁZAT: A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP KIADÁSAI (MILLIÓ FORINT)

Kiadások	törvényi előirányzat	XII. hó	teljesítés I-XII. hó	teljesítés %-a
Aktív támogatások	33 000,0	6 272,6	30 531,4	84,7
- Foglalkoztatási és képzési támogatások	27 000,0	6 131,3	27 254,0	90,6
- Járulékkedvezmény megtérítés	6 000,0	141,2	3 277,5	54,6
Szakképzési és felnőttképzési támogatások	27 500,0	10 536,2	18 736,2	82,4
Passzív kiadások	59 361,9	7 003,7	50 815,5	85,6
- Álláskeresési ellátások	59 000,0	6 042,4	49 854,2	84,5
- Nyugdíjbiztosítási Alapnak átadás	361,9	961,3	961,3	265,6
Bérgarancia kifizetések	6 000,0	501,4	5 488,6	91,5
Működtetési célú kifizetések	300,0	227,8	1 472,8	96,9
Start- munkaprogram	153 779,8	25 076,0	171 152,8	111,3
Egyenlegtartási és kockázatkezelési keret	2 919,3	0,0	0,0	-
EU-s elő és társfinanszírozás	62 279,6	5 256,1	64 377,7	103,4
- TÁMOP 1.1 Munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások	35 000,0	4 657,6	33 620,8	96,1
- TÁMOP 1.2 Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások	11 000,0	598,5	14 477,3	131,6
- Foglalkoztathatóság és Alkalmazkodóképesség EU-s társfin.	16 279,6	0,0	16 279,6	100,0
Költségvetés szerinti kiadások	355 140,6	54 873,7	349 597,4	100,2
Összes kiadás	355 140,6	54 873,5	349 589,1	100,2
Összes bevétel	329 140,6	31 705,0	351 675,5	106,8
Egyenlegváltozás	-26 000,0	-23 168,5	2 086,3	-

Forrás: Magyar Államkincstár

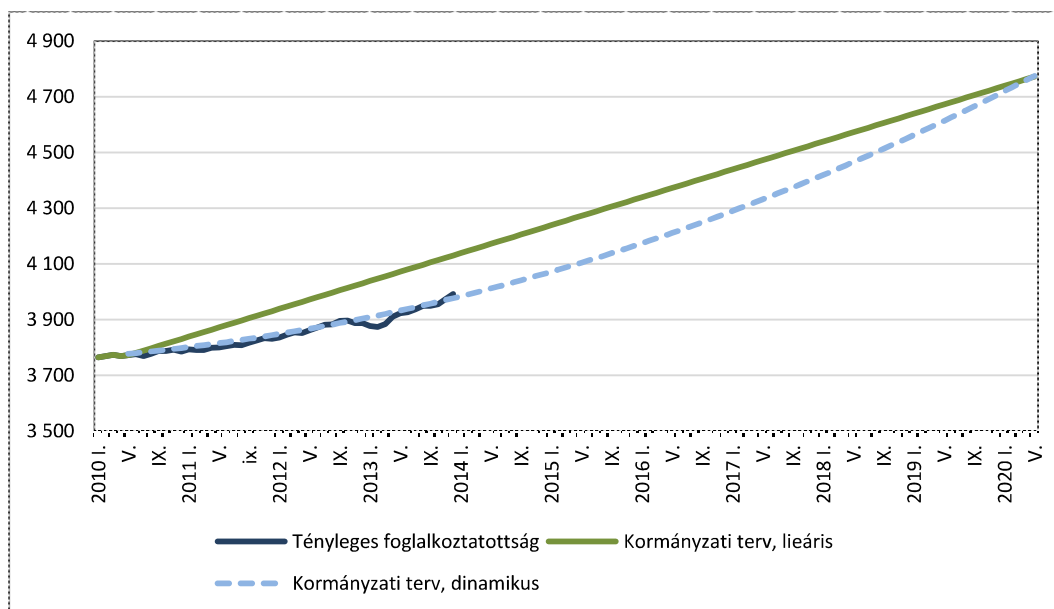
A tervezett kiadások 100,2 százalékát, azaz 349 milliárd forintot kifizettek ki 2013-ban. Az egyenleg így 3 milliárd forintos volt.

III. Elemzések

1. Foglalkoztatáspolitikai az elmúlt négy évben

A 2010-es kormányprogramban az egyik fő vállalás az volt, hogy 10 év alatt 1 millió új munkahelyet teremt a Kormány. 2010 második negyedévében 3 millió 779 ezer fő volt foglalkoztatva az országban. Ez alapján 2020-ra el kell érni a 4 millió 779 ezer főt. Jelenleg a szezonálisan kiigazított létszámadat 3 millió 992 ezer fő, amely alapján 5,6 százalékkal emelkedett a foglalkoztatottak száma. Azaz összesen 220 ezer fővel foglalkoztattak többet 2013 év végén, mint 2010 közepén. A növekmény három részből áll össze: a külföldön dolgozók száma közel 50 ezer, a közfoglalkoztatottak száma 55 ezer, míg a versenyszférában foglalkoztatottak száma 105 ezerrel nőtt az elmúlt 3 és fél évben. Az alábbi ábrán látható, hogy időarányosan egyelőre 151 ezer fővel marad el a tervezettől a tényleges foglalkoztatottság. Azonban ez a technikai kivetítés nem modellezi jól a gazdasági folyamatokat. Amennyiben dinamikus kívánjuk kivetíteni a foglalkoztatottság jövőbeni alakulását, akkor már látható, hogy a válságból való kilábalás miatt az első években csak enyhe foglalkoztatottság bővülés valósítható meg, amely 2015 után felgyorsulhat. Ez alapján a kormányzati tervek megfelelő ütemben haladnak, de ehhez példanélküli foglalkoztatottság bővül szükséges.

7. ÁBRA: TÉNYLEGES FOGLALKOZTATOTSÁG ÉS A KORMÁNYZATI TERV (EZER FŐ, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTOTT)

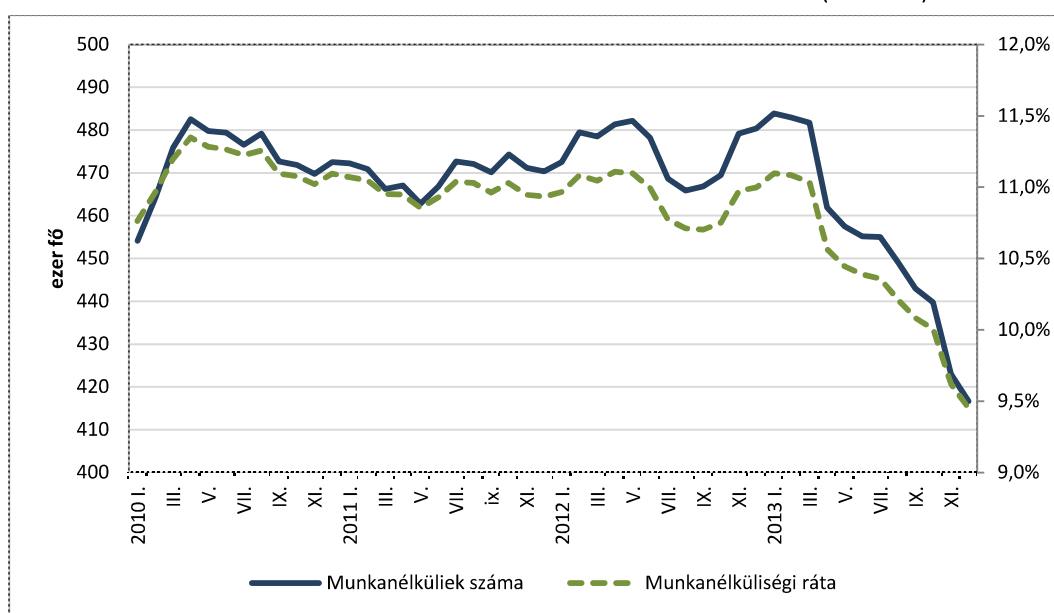

Forrás: KSH, Századvég-számítás

A tervek alapján a mezőgazdaságban, az építőiparban és a turizmusban kellene létrehozni a munkahelyeket. Egyelőre ezekben az ágazatokban csak enyhén vagy egyáltalán nem nőtt a foglalkoztatottság.

A munkanélküliség 2010-ben még átlagosan 11,1 százalékos volt, amely 2013 végére 9,5 százalékra esett vissza. A foglalkoztatottság bővülése, valamint az állástalanok arányának és számának csökkenése elsősorban a közfoglalkoztatás felfutásához köthető. 2010-ben még átlagban 87 ezer fő volt a közmunkaprogramokban havonta. A Kormány reformjainak következtében a rövid, részmunkaidős programok átalakultak és a hosszabb és teljes munkaidős foglalkoztatásra helyezte a hangsúlyt a Belügyminisztérium. A válság kitörését követően ez az aktív eszköz lett a leggyakoribb és erre költött a legtöbbet az állam.

8. ÁBRA: MUNKANÉLKÜLIEK ÉS ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA (EZER FŐ)

Forrás: KSH, NMH

Megmaradtak a „hagyományos” foglalkoztatáspolitikai eszközök is: a bér és bérjellegű támogatások, a mobilitás ösztönzése, a vállalkozás ösztönzés és a képzések is. Ezek csak kis mértékben alakultak át a négy év alatt.

A munkanélküliségre és az aktivitásra leginkább a rokkant nyugdíjba vonulás szigorítása és a passzív ellátások idejének csökkentése hatott. 180 napról 90 napra csökkentette a Kormány az álláskeresői ellátás folyósítási idejét, amelynek hatásai egyelőre nehezen becsülhetők. 2013-ban az ellátásra jogosultak száma jelentősen csökkent, a 2010-es 170 ezerről 59 ezerre.

A rugalmas foglalkoztatottsági formák törvényi alapjait az új Munka Törvénykönyvében már lefektette a Kormány, aminek következtében folyamatosan nő az atipikus foglalkoztatási formák aránya, közöttük is leginkább a részmunkaidős foglalkoztatás. 2010-ben még a foglalkoztatottak 5,8 százaléka volt részmunkaidőben foglalkoztatva, míg 2012 végén már több mint 7 százalékuk.

A bérekre és a munkaerőköltségekre több intézkedés is hatott: egykulcsos személyi jövedelemadó, családi adókedvezmények, Munkahelyvédelmi akcióterv, minimálbér emelések, pedagógus és orvos bérrendezés. Ezeknek köszönhetően 2013-ban már több mint 3 százalékos volt a nettó reálbér-emelkedés, a 2010-es 2 százalékos bővülés után.

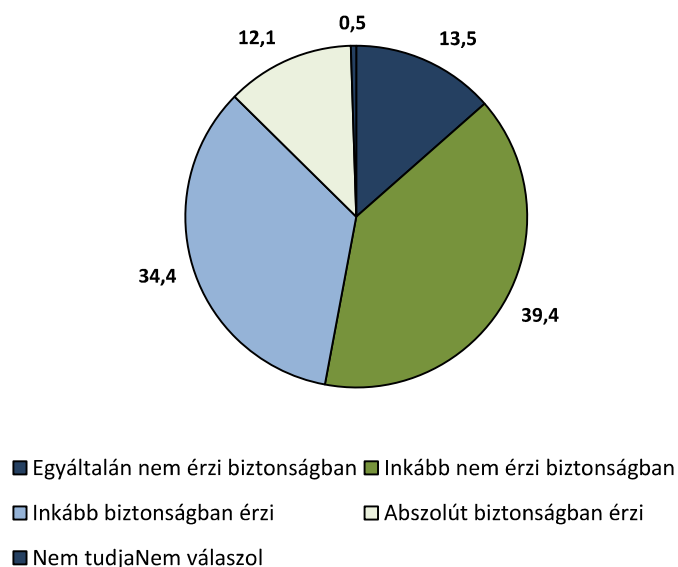
2. Közvélemény kutatás

Közvélemény-kutatásunk első részében egy általános felmérést készítettünk, amelyben a megkérdezettek munkahelyi státuszára, valamint arra voltunk kíváncsiak mennyire érzik állásukat biztonságban. A kérdőív második fele a közmunka program megítélésre és a külföldi munkavállalás esetleges lehetőségeire vonatkozott. Mivel korábban már készítettünk ilyen témájú felmérést, ezért most a régiakkal összevetve mutatjuk be.

A megkérdezettek 51,1 százaléka aktívan dolgozott, 31,3 százalék volt nyugdíjas, 8,3 százalék tanuló, 4,8 százalék munkanélküli vagy segélyből él, 3,4 háztartásbeli, 0,9 százalék egyéb és 0,2 százalék nem tudja vagy nem válaszolt.

Megkértük a válaszadókat, hogy egy négyfokú skálán értékeljék, mennyire érzik biztonságban állásukat. A megkérdezettek 13,5 százaléka egyáltalán nem érzi biztonságban, ez az arány 2012-ben még 24,5 százalék volt. 39,4 százalékuk inkább nem érzi állását biztonságban, 2012-ben 32,6 százalék, 34,4 százalék inkább biztonságban érzi, 2012-ben csupán 27,7 százalék volt. A válaszadók 12,1 százaléka abszolút biztonságban érzi állását, 2012-ben még 13,6 százalék volt és 0,5 százaléka pedig nem tudja vagy nem válaszolt. Összességében a válaszadók biztonságosabban látják munkaerő-piaci státuszukat.

9. ÁBRA: KÉREM, ÉRTÉKELJE 4 FOKÚ SKÁLÁN, HOGY ÖN MENNYIRE ÉRZI BIZTONSÁGBAN ÁLLÁSÁT?
(SZÁZALÉK)

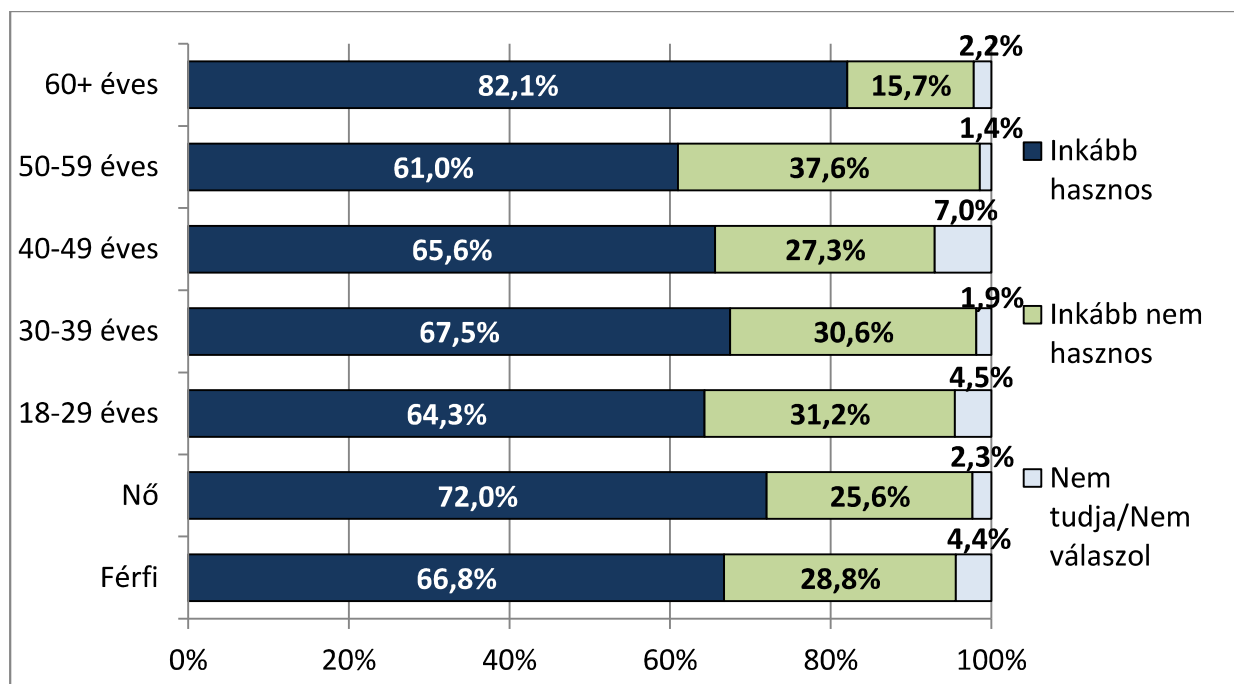

Forrás: Századvég-felmérés

A következő kérdésben rákérdeztünk arra, hogy a válaszadók szerint hasznos-e a közmunka program az abban résztvevőknek. A válaszadók 69,7 százaléka mondta, hogy szerinte inkább hasznos, 2012-ben ez az arány 74,1 százalék volt, 27,1 százalék szerint inkább nem hasznos, 2012-ben 21,2 százalék, 3,2 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. A közmunkaprogram megítélése igen eltérő a pártpreferencia szerinti megoszlásban. A magát baloldalinak tartó válaszadók között 48,2 százalék mondta, hogy inkább hasznos, 50,9 százalék mondta, hogy inkább nem. A magukat középen állók körébe sorolók 64,7 százalék mondta, hogy inkább hasznos, 33,3 százalék szerint inkább nem és 2 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. A magukat jobboldalinak tartók között 82,5 százalék mondta, hogy szerinte inkább hasznos a közmunka program, 14,3 százalék szerint inkább nem. Az előző felmérésekhez képest enyhén csökkent a közmunkaprogram hasznosságának megítélése, de az még a hibahatáron belül mozgott.

A közmunka program népszerűbb a nők, mint a férfiak körében: előbbiek 72 százaléka, az utóbbiak 66,8 százaléka szerint hasznos, valamint az idősebbek körében. A 18-29 éves korosztály 64,3 százaléka tartja inkább hasznosnak, 31,2 százalék szerint nem hasznos. A 30-39 évesek körében 67,5 százalék ítéli meg jobban, míg 30,6 százalék szerint kevésbé segíti a közmunkásokat a program. A 40-49 évesek között 65,6 százalék szerint hasznos, 27,3 százalék szerint nem. A lakosság egyes korosztályai lényegében egyformán vélekednek a közfoglalkoztatásról, egyedül az idősebbek körében magasabb a hasznosságot megítélők aránya.

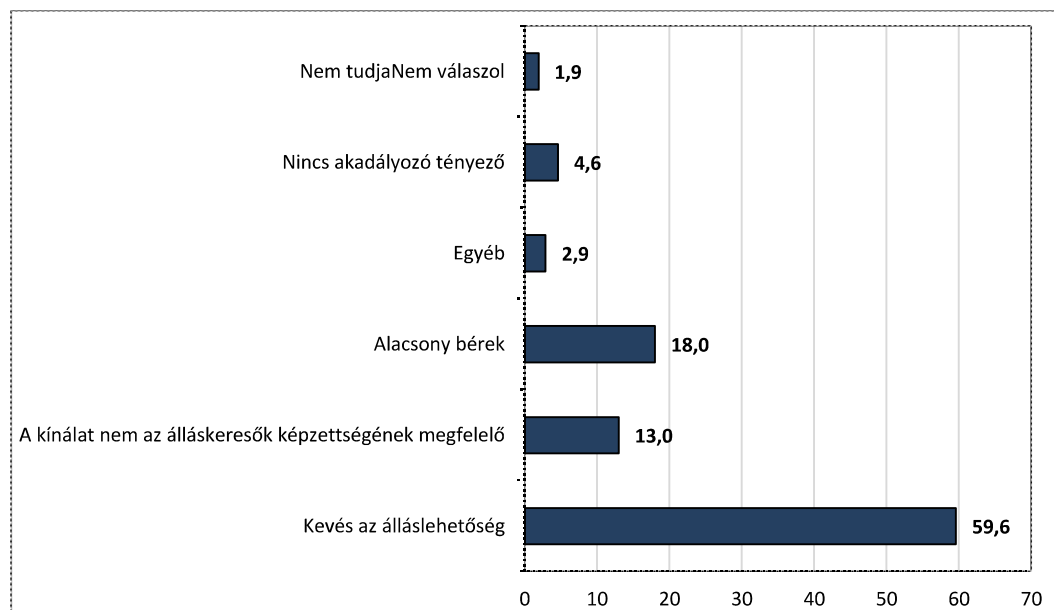
10. ÁBRA: ÖN SZERINT HASZNOS VAGY INKÁBB NEM HASZNOS A KÖZFoglalkoztatás az Abban Résztvevőknek? (%)

Forrás: Századvég

Felmérésünkben megkérdeztük, hogy mi a legakadályozóbb tényező a munkakeresésben lakhelyükön. 59,6 százalék szerint kevés az álláslehetőség a munkahelyükön, 18 százalék szerint alacsonyak a bérek, 13 százalék szerint a kínálat nem az álláskeresők képzettségének megfelelő, 4,6 százalék szerint nincs akadályozó tényező, 2,9 százalék szerint egyéb és 1,9 százalék nem tudta vagy nem válaszolt. A 2012-es évben a megkérdezettek a leginkább gátló tényezőnek az alacsony béreket tekintették, második helyen a kevés álláslehetőséget, végül pedig, hogy a kínálat nem a képzettségnek megfelelő.

11. ÁBRA: ÖN SZERINT MI A LEGFŐBB AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐ A MUNKAKERESÉSBEN AZ ÖN LAKHELYÉN?

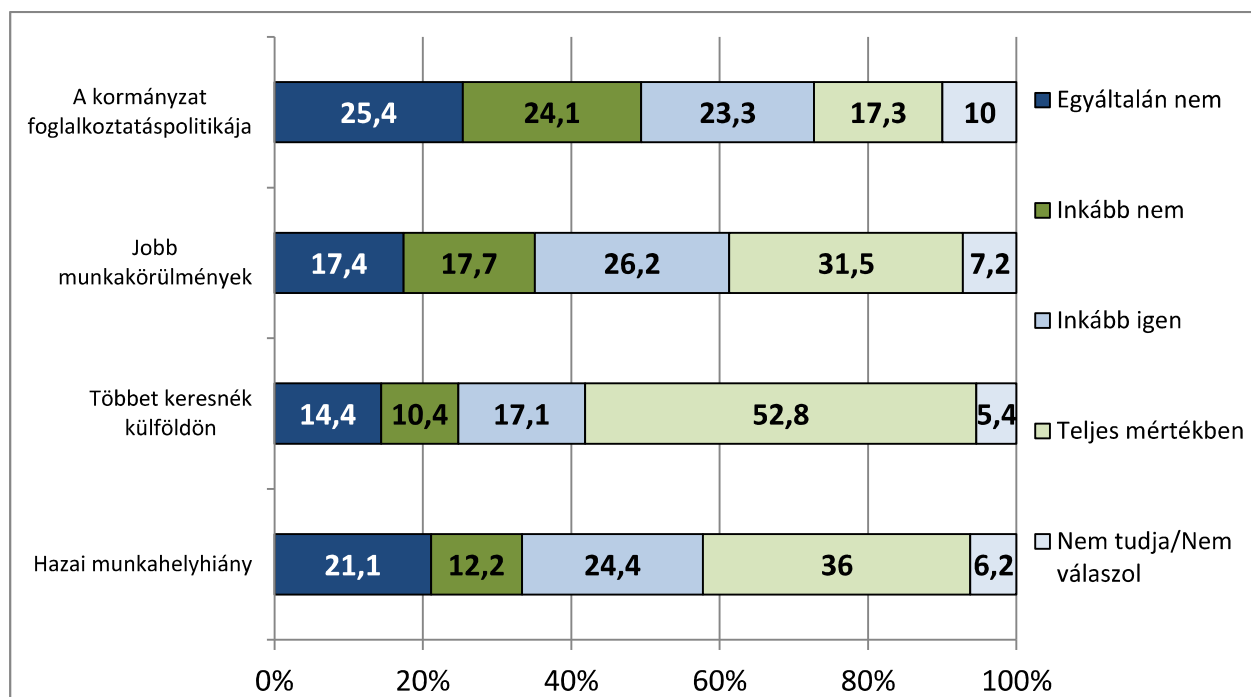
Forrás: Századvég-felmérés

Rákérdeztünk, hogy a válaszadó vagy közvetlen hozzátartozója dolgozott-e az elmúlt 3 hónapban külföldön. A válaszadók 3,6 százaléka mondta, hogy igen ő dolgozott, 21,7 százaléknak egy közeli hozzátartozója, 74,6 százalék mondta, hogy nem. Ezek az arányok 2012-ben a következők voltak: 3 százalék igen, ő dolgozott, 24,9 százalék igen, egy közeli hozzátartozó, 71,9 százalék nem, azaz egy év alatt enyhén nőtt azoknak a száma, akik külföldön dolgozhatnak. Azon válaszadók körében, akik saját maguk dolgoztak kint a 30-39 év közöttiek közül kerültek ki a legtöbben (6,3 százalék), majd az 50-59 év közöttiek (náluk 5 százalék). Összességében a válaszadók közül a középkorúak és az idősebbek vállaltak munkát

Megkérdeztük továbbá, hogy a vállalnának-e munkát 3 hónapnál hosszabb időre. A válaszadók 60,2 százaléka nem vállalna, 38,9 százalék vállalna és 0,9 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. 2012-ben ezek az arányok a következők voltak: 54,9 százalék nem vállalna, 43,9 százalék vállalna és 1,2 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. Nagyobb a hajlandóság a férfiak, mint a nők körében. Előbbieknél 47,4 százaléka vállalna, 51,3 százalék nem és 1,3 százalék nem tudja vagy nem válaszolt, a nők körében pedig, 31,3 százalék vállalna, 68 százalék nem és 0,7 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. Az aktívan foglalkoztatottak

közül majdnem minden második ember vállalna külföldön munkát, míg a tanulók 85 százaléka mondta azt, hogy más országban is hajlandó lenne több mint 3 hónapot dolgozni.

12. ÁBRA: MENNYIRE BEFOLYÁSOLJÁK ÖNT KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁS ESETÉN AZ ALÁBBIK? (%)

Forrás: Századvég

Végül pedig rákérdeztünk, hogy mik befolyásolják a megkérdezetteket a külföldi munkavállalásban. 2013-ban a legfontosabbnak még mindig azt gondolják, hogy többet keresnének külföldön, mint itthon. Második helyen a hazai munkahelyhiányt mondták, harmadik helyen a jobb körülményeket, a legkevésbé befolyásoló tényezőnek pedig a kormány foglalkoztatáspolitikáját. 2012-ben ez a sorrend megegyezett.